

BUITEN

20^E JAARGANG N^O. 51.

ZATERDAG 18 DECEMBER 1926.

WISBY, DE DOODE HANZE-STAD. IN DE BOUWVALLEN VAN DE ST. CATHARINAKERK.

Redacteur: Mr. A. LOOSJES.

INHOUD:

- WISBY, DE DOODE HANZE-STAD (GEÏLL.), DOOR B. BLZ. 601, 608—612
 MEVROUW MARIANNE, DOOR M. C. V. ZEGGELEN (22) BLZ. 602, 610
 HOUTEN BUITENHUIZEN (GEÏLL.), DOOR N. BLZ. 604—607
 MIJNHEER DE MAROISE'S KERSTMIS (VERVOLG), DOOR ANDRÉ THEURIET BLZ. 606
 WAT WAREN ONZE DICHTERS, DOOR MR. C. BAKE BLZ. 610

BERICHTEN VAN REDACTIE EN UITGEVERS.

De uitgevers verzoeken beleefdelijk dit blad te noemen als men naar aanleiding van eene advertentie, een aanvraag of een bestelling aan een adverteerder doet.

Men gelieve alles wat de Redactie of de Administratie van dit weekblad betreft te adresseeren aan de Uitgevers Scheltema & Holkema's Boekhandel, Rokin 74—76, Amsterdam, met de toevoeging: „Voor de Redactie” of „voor de Administratie van het Weekblad Buiten”. Duidelijke naam en adresvermelding wordt verzocht ook achter op de foto's.

Afzonderlijke nummers: Prijs 40 cts.

MEVROUW MARIANNE

DOOR

M. C. VAN ZEGGELEN.

22)

ER hing daar binnen een klaar kalm licht, een groote rust in vergelijking met wat daar buiten was. Boven gekomen liep zij als van zelf naar links, sloeg een der zijzalen in en kwam in de kleine zaal waar de twee groote Rembrandt's hangen: de Saul en David, de Homerus. Zij was hier in maanden niet geweest. Den laatsten keer met Cher Père, toen haar Moeder aan de copie van de Anatomische les werkte, toen alles nog vreugde en zon in haar leven was, vreugde en zon? Was het niet alles maar schijn geweest? Zij zag van uit de diepe vensterbank, waar ze zich had neergezet, naar het gouden licht vloeiend over Saul's kleurigen tulband, over het rood van den Koningsmantel, en haar oog bleef rusten op dat groote droevige oog van den heerscher. Daarin was zijn wereldaanschouwing. Alle Koningspraal is slechts flonkering bij de smart van zijn oog. Dat oog ziet die smartwereld door de klanken die komen uit David's harp, uit het half duistere, dat het mysterie is. Maar Homerus wijst verder. Hij heft zijn hand in den van goud doorvloeiden schijn. Zijn blinde oogen zien het hoogste, hij is het mysterie zelf. Ja, er is iets anders, iets beters dan deze wereld van schijn. Het moet er zijn, maar in ons zelf moeten wij het vinden. Ze herhaalde die woorden zacht, onhoorbaar, zij bleef lang daar zitten met den rug naar het raam waar achter hoog boven het neergelaten schildersgordijn de grijze wolken elkaar vervolgden, door den wind gedreven. Er kwam niemand in het zaaltje dan slechts de zaalwachter die even op den drempel toefde en dan weer heen stapte. — „En nu door het Bosch naar huis”, dacht ze. „Dit is een afscheid.” Dicht bij de schilderijen bleef ze nog staan, de handen leunend op de ijzeren balustrade en ze dronk de kleuren en het licht in ☼ Buiten moest ze tegen den wind in. Dat was niets. 't Deed 'r goed. Langs den Kortten Vijverberg gaande, zag ze het water grijs in korte golfjes door den wind opgezweept. De zwanen hadden zich op het eilandje terug getrokken. De kale boomen langs het water zwiepten lichtelijk heen en weer. „Dit is een afscheid, een afscheid!” ging het weer door haar heen. Zij sloeg het Tournooiveld op. In de verte gingen de hooge boomen van

het Bosch op. Even aarzelde ze nog bij de brug. Zou zij niet naar huis gaan en het Bosch laten? Maar het is immers een afscheid, een afscheid! Ze was na haar huisarrest van bijna twee maanden, nog niet zoo ver geweest. Het rijtuig van Cher Père had haar nog overal gebracht waar zij wezen moest, maar zij gevoelde geen moeheid. De koele wind tegen haar gezicht, tegen haar rokken, deed 'r goed. Gebogen moest zij er tegen op. Door de hooge laan langs den hertenkamp, langs het boschwachtershuis, was ze nu in de Jacobalaan. De beek stroomde daar wild voort langs bruin bebladerde oevers. Hier had zij als kind met David geloopt als de anemonen bloeiden en zich in 't water spiegelden. Het speet haar dat zij den hond niet had meegenomen, die zou hier heerlijk kunnen rennen. Ook van Othello moest ze afscheid nemen. Hij zou niet mee kunnen naar Lindenhof. Er waren daar twee waakhonden die geen anderen zouden tolereeren. ☼ Het Bosch sprak, fluisterde en zong in duizend talen tot haar. De droge blaren op den grond vleugelden tegen haar voeten open uit de takken vielen nog enkele neer, de laatste die de wind opeischte. Zij stak voor zij de groote vijvers bereikte, dwars door de kleine laantjes naar den weg benoorden het bosch over. Tusschen de stammen, achter een smal watertje, zag zij de weilanden liggen, begrensd door de Waaldorpsche duinen. Er was geen vee meer buiten, het landschap was donker tegen de lichte heftige lucht, de boerderijen lagen hier en daar verspreid als stille in zich zelf verzonken gehuchten, in grijzen nevel daarachter ging fijntjes een stadsgedeelte op, de kerktoeren spitste er boven uit en 't was Marianne alsof een klokkentoon tot haar kwam en het was haar ook opeens terwijl zij daar toefde, of een hand zich op haar arm legde en een stem zeide: „Kom Jannetje, we gaan verder”. „Ja, ja, we gaan verder, verder, we nemen afscheid, wij samen Davi, van alles, van het oude leven!” ☼ Zij liep door, voelde den sterken wind weer zacht tegen zich aan, ze moest haar hoed vast houden. Er kraakten takken boven haar. Nu blonk daar opeens de groote vijver achter de smalle lanen. Een grootsche zilveren somberheid trilde van het water op naar de hooge boomen en de wilde lucht. Plotseling stond die morgen voor haar toen zij hier gezeten had in den vollen zomer, toen alles zoo stil en schoon was, niet alleen hier aan den vijver, maar ook in haar hart, toen ze God en de Natuur gedankt had voor het goede dat zij had en dat haar wachtte. Die jubelmorgen, waarop ze gejuicht had omdat ze een kind zou hebben En nu was alles voorbij. Als een ruwe rukwind had het noodlot haar alles ontnomen „Kom mee, Jannetje, kom mee, blijf hier niet staan. Wij gaan verder!” „Ja wij gaan verder, Davi, we gaan verder”. Zij keerde zich van het wilde water af, liep nu als gedragen door den wind voort en opeens licht gaande, werden haar gedachten ook licht en helder en haar hart werd moedig. „Alles kan nog goed worden, en als ik wil, werkelijk wil, wat belet me dan dat te doen wat ik innerlijk van het eerste oogenblik af dat kleine François David is heengegaan gewenscht heb? Dat andere kind, het nieuwe jongetje, waar Leonard's schaapje was heengebracht, het hare maken? Er voor zorgen, er voor leven? Maar de Moeder, zij zou niet willen. Zij zou het niet willen afstaan. Zij mocht niet beroofd worden! En toch, toch was dit denkbeeld nu open en klaar, alsof het daar lang in haar hart gebrand had en nu door den storm opgezweept was, zóó als de laatste bruine bladeren van de boomen dwarrelden. Wat kon het leven nog brengen? Zij was nog jong in jaren, maar daar dacht zij niet aan, het leek of haar leven al ver was, of het met groote sprongen voort was gerend. Ze betrapte er zich op, dat zij zelf door den wind gedreven aan het eind van het Bosch was, het Malieveid lag voor haar en de Boorlaan breidde zijn hooge takken boven haar uit. ☼ Rika deed haar al open voor zij den sleutel in de deur had gestoken. „'k Zag u aankomen! Gees had me op den uitkijk gezet want we vonden 't heelemaal geen weêr voor u!” — Marianne glimlachte. Dat jonge kuikentje nam ook al dezelfde zorgende allures aan van haar trouwe Geesje, maar Geesje zelf kwam uit de keuken en vroeg of zij dadelijk even boven mocht komen, op Mevrouw's kamer. Ze had een boodschap. — „Ik kom bij jou, Gees, wat is er?” Marianne, nog niet ontdaan van hoed en mantel, zette zich op een keukenstoel. Othello sprong blaffend tegen haar op. „Ja, ja gedaan. Ze luisterde even of Riekje weer naar boven ging. — „'k Heb een boodschap uit de Westerstraat, Mevrouw de juffrouw is hier zelf geweest. 'k Schrok, dat begrijpt u. Annette is op een boot als linnenjuffrouw naar Indië. Twee-

maal in 't jaar zal ze maar thuis komen en de juffrouw zegt dat ze niet meer voor 't kindje zal kunnen blijven zorgen, omdat het haar te veel bindt. Vroeger ging ze uit naaien en dat kan nu niet meer. Ze wil van 't schaap af, een schande vind ik". ☼ Marianne was opgestaan. Haar groote glanzende oogen zagen den tuin in. Een kleur brandde op haar wangen van strijd met den wind. „God is goed, Gees — nu wordt het kindje van mij!" Als een licht visioen stond het voor haar, Lindenhof aan het breede water, zij met haar kindje daar en als een verre schoone klank de liefde van een die niet bij haar was maar wien zij toebehoorde met haar nieuw hart, aan Floris!

Meer en meer overtuigd dat zijn schoonouders en verdere verwanten onkundig waren van zijn eertijds onwaardig gedrag jegens Marianne, en dat zij op zijn hand waren, had Bas besloten een afwachtende houding aan te nemen. Hij wenschte niets liever dan Marianne te behouden, het was of zijn oogen opengegaan waren voor haar werkelijk karakter; innerlijk angstig doch uiterlijk kalm wachtte hij den loop der dingen af. Hij breidde het werk op het kantoor zooveel mogelijk uit, greep iedere gelegenheid aan om uit de stad te gaan, hield zich zoo weinig mogelijk thuis op. Wanneer hij 's avonds thuis kwam, sliep Marianne reeds of hield zich zoo, en 's morgens was zij reeds vroeg beneden. Alleen aan het ontbijt konden er woorden gewisseld worden doch die waren zoo schaars mogelijk. Bas verschool zich na den eersten morgengroet onmiddellijk achter de krant, Marianne schonk thee en had af en toe een zacht woord voor Othello die naast haar zat. Doch dezen morgen ging haar dit gedwongen doen niet goed af. Othello poogde te vergeefs haar aandacht te trekken. Gisteren had zij met Geesje den moeitvollen tocht volbracht. Zij had Annette's kind gezien. Zij had Annette's kind in de armen gehad. Twee groote donkere kinderoogen hadden haar aangezien en zij had het kind aangezien. Het kind had de handjes naar haar uitgestrekt en zij had haar gezicht diep over het kindergezichtje gebogen. Als Bas eens wist dat zij zijn kind in haar armen had gehad, dat het voortaan haar kind zou zijn daar op Lindenhof, zooals afgesproken was. „En als Annette terugkomt?" had Geesje gevraagd. „Annette blijft de Moeder en heeft recht op hem, tot zoo lang zal ik voor hem zorgen". Nu was het dan toch wel zeker dat zij gaan zou na Vaders afscheid in de kerk. Lindenhof wachtte haar, dat had Floris haar verzekerd. ☼ Bas' stem onttrok haar opeens aan 'r gepeins. — „Dat wou ik je nog vragen, 'k had 't haast vergeten. Nellie was gisteren op 't kantoor. Ze kwam vragen of ze 'r dagje weer hebben zal, als vroeger". — Hij zag haar niet aan, vouwde de krant op. — „Als vroeger?" herhaalde Marianne. „Wil ze weer als vroeger komen? . . . en als ik dan . . . eens weg ben?" — Hij stond op, schokte met z'n schouders. „Weg ben! je bent toch nog niet weg. Moet je zelf maar uitmaken met 'r. Ze komt strakjes". — Hij wilde naar de deur gaan, maar zij was hem voor, stak haar hand uit. — „Bas, zoo kan ik niet leven, zeg me tenminste goeien dag als je gaat". — „Dag kind", zeide hij, zonder de hand aan te raken. — — — — —

— Tegen het koffieuur kwam Nellie. Marianne hoorde haar in de gang hoed en mantel afdoen, hoorde haar de trap opkomen, de deur zachtjes openen. Nellie stond daar schuchter, de oogen neergeslagen. Marianne ging naar haar toe. Zij gaven elkaar een hand en voor ze Marianne's oogen ontmoette gaf Nellie haar een kus. — „Bas heeft zeker de boodschap overgebracht, Marian, ik zal maar weer als vroeger komen, hè?" ☼ Marianne knikte, deed haar best onbevangen te zijn, maar nu haar schoonzuster voor haar stond, leek het haar eerlijker en ook beter toe, haar dadelijk in te lichten. Toen Nellie zat, vertelde zij haar dat er misschien groote veranderingen in huis zouden komen, dat zij zelve een poos weg zou gaan. — Er vloog een blos over Nellie's gezicht. Het was dus toch waar! Bas had haar niets gezegd, maar anderen hadden het haar als zeker verteld dat Bas van Marianne wilde scheiden en met die Gertrud wilde trouwen. Het was verschrikkelijk! Zij had die Gertrud nooit mogen lijden, maar van Bas had zij toch nooit zoiets kunnen denken. Zij hield van Marianne, al begreep zij haar schoonzusje niet altijd; een gloeiende kleur spreidde zich langzaam over haar wangen en voorhoofd uit en plotseling stond ze op, legde haar arm om Marianne, liet het hoofd op haar schouder rusten: „Nee, nee Mariannetje, je mag niet weg, je mag niet weg! O blijf toch, blijf toch bij

ons!" ☼ In Marianne's oogen wisselde de verwondering af met een zachte verteederling. Zoo had ze haar stille stijve schoonzuster nooit gezien. Ze kon geen woorden vinden, drukte zacht innig haar hand en een poos bleven zij zoo staan, Nellie zacht snikkend, Marianne de hand streelend die op haar arm lag. ☼ Rika klopte op de deur. Er was een boodschap van 't kantoor gekomen dat Meneer niet kwam koffiedrinken door dringende zaken. Het was een verluchting. Hij zou Nellie's roode oogen zeker gezien hebben en Nellie wilde zich niet mengen in zijn huiselijke zaken, maar met Marianne durfde zij er nu wel over spreken en langzaam onder de koffietafel kwamen de woorden los. Zij noemde den naam van Gertrude en was verbaasd over Marianne's glimlach. „Och neen, lieve Nel, dat is de reden niet. Gertrud mag hier zooveel komen als zij wil. Ik hoop zelfs dat Bas veel aan de vriendschap van de Wedelwende's zal hebben als ik weg ben". Daar was weer het raadselachtige in Marianne. Welke vrouw zou de vriendschap aanmoedigen tusschen haar man en een coquet meisje als die Gertrud, wanneer zij op 't punt stond voor een poos het huis te verlaten? Neen, zij begreep Marianne niet, maar als zij naar het innemende donkere gezichtje over zich zag, bekende ze zichzelf dat ze haar schoonzuster toch vertrouwen moest, dat een hooger gevoel deze beheerschte dan de gewone vrouwelijke jalouzie, en den verderen dag vroeg ze niet om meer te weten; stil bleef ze in Marianne's nabijheid, juist zoo als Othello kon doen. Ze waschte met haar den koffieboel om, ging met Marianne naar boven, toen deze zich ging verkleeden. Even schrok ze van een valies dat daar op de kamer stond, klaar voor de reis misschien, maar zij durfde niet te vragen; zij durfde ook niet te onderzoeken waar de mooie wieg gebleven was, en toen ze later een oogenblik alleen was, zag ze op Marianne's toilet een kiekje in den spiegel gestoken. David voor de piano! Voorzichtig nam ze het er uit. Zoo had zij hem dikwijls gezien, zoo had hij haar eenzaam hart gewonnen. Maar dat wist niemand. Dat was haar diep geheim. Zij bracht het kiekje naar haar lippen en gaf er een kus op en juist schoof ze het weer tusschen den rand van den spiegel toen Marianne binnenkwam. — „Dat is hij precies, hè Nellie?" — „Ja". — „Ik heb er twee van, wil jij dit soms hebben?" — „Ik?" vroeg Nellie verbaasd en weer vloog de kleur over haar gezicht. „O graag, Marian, hoe lief van je". — „Ja, je hield ook van 'm", zei Marianne, „neem 't maar, hoor". ☼ Schuw zag Nellie even naar 'r schoonzuster, maar er kwam een rust in haar hart. Marianne meende er niets mee en bovendien, was er eigenlijk wel iets waarover zij zich behoefde te schamen? O, dat er eens ook voor vrouwen als zij zoiets zou zijn als vrijheid om lief te hebben. Zij hoorde al tot de oudere. Zij had afgedaan. Ze wist het wel. Maar in haar hart schreeuwde het soms opstandig. Dat wist ook niemand, niemand, behalve misschien Marianne . . . die lachte haar niet uit, die zou haar niet bespotten als zij haar vertelde wat er soms in haar omging. — „Marianne", zei ze, toen ze samen weer naar beneden gingen, „zal je me schrijven als je weg bent en mag ik je eens schrijven?" — „Graag", zei Marianne en ze dacht: „Hoe vreemd toch, nog nooit voelde ik dat ze zoo lief is". — — — — —

— 's Avonds na het eten was er repetitie in de kerk voor het vrouwenkoortje dat Dominé Hoogland toe zou zingen bij zijn afscheidsrede. — Marianne was er heen geweest en op weg naar huis, meende zij goed te doen even op de Heerengracht aan te gaan bij Tom en Truus. Waarom hoorde zij niets van hen, juist in deze dagen waarin de andere familieleden zich zoo met haar bezighielden en haar blijkbaar wilden afhouden van een onberaden stap? Aarzelend belde zij, en zeker was het geluid maar kleintjes doorgedrongen, want zij moest lang wachten op de natte straat, waar een fijne motregen neer daalde, maar juist toen zij voor de tweede maal wilde bellen, werd de deur geopend. Het was Truus zelf die opendeed. ☼ „Marianne, jij!" en toen zij binnen was: „Lieve schat, eindelijk! Wat ben ik blij, kom gauw boven". Truus vertelde druk achter haar aan dat ze alleen thuis was, de meid uit, Leonardje naar bed, Tom met Oom Piet naar een vergadering, „maar die komen zeker over een kwartier thuis, want Oom had beloofd nog even mee te gaan". — Boven op het portaal liet Truus haar stem dalen, Leonard mocht eens wakker worden, en met haar arm om Marianne geslagen, opende zij de deur der voorkamer.

(Vervolg op bladz. 610)

IN HET BOSCH BIJ NUNSPEET.

HOUTEN BUITENHUIZEN.

WEL stelt het moderne leven hoge eischen aan de lichamelijke en geestelijke krachten van den mensch. In ons bestaan zijn gekomen een jachtigheid, een koortsig tempo, een zucht om de intensiteit zoo hoog mogelijk op te voeren, een verlangen om met den tijd honderdvoudig te woekeren, een schier allesbeheerschende passie voor snelheid, voor het afdoen van zoo veel mogelijk werk. Wij klagen er allen over . . . en wij doen er allen aan mede. Dat laatste valt niet te verwonderen. Wij zijn kinderen van dezen tijd, vervuld van den geest onzer dagen. Aan de tegenwoordige maatschappelijke tendenzen kan nauwelijks één onzer zich onttrekken. „Voort, altijd voort!” is het algemeene devies tegenwoordig, en wij volgen het, zij het niet altijd willig. ☒ Laat ons niet enkel klagen erover. Er is ongetwijfeld veel bewonderenswaardigs in het streven, dat wij thans om ons zien, het streven naar krachtsontwikkeling, naar een zoo groot mogelijke prestatie, naar een opwekking en gebruiken van alle sluimerende mogelijkheden. Dat streven komt waarschijnlijk het sprekendst in onze groote steden tot uiting. En wie, die het leven daar aanschouwt, komt niet onder de eigenaardige bekoring van den machtigen drang, van de fel-stuwende kracht, van de intensieve spanning, die het beheerschen en er een zeer bijzondere karakter aan geven, een karakter, zoo kenmerkend voor den geest van dezen tijd? Er is in het moderne bestaan een geweldige polsslag, die de stuwkracht verschaft voor een immer-voortschrijdende ontwikkeling, welke ons in staat stelt tot een zoodanige verwezenlijking van bijna ongekende mogelijkheden, dat ons voorgelacht, kon het nog eens op de aarde terugkeeren, om te aanschouwen, wat onze handen en onze gedachten hebben gewrocht, niet anders zou kunnen doen dan getuigen: „Gij hebt het ver gebracht”. ☒ Neen, laat ons over de gejaagdheid van dezen tijd niet enkel klagen. Dit te minder, omdat wij in aanmerking moeten nemen, dat de geestes- en zenuw-krachten van den

mensch schijnen te groeien tegelijk met de taak, tot het verichten waarvan hij groepen is. Echter is dat alleen het geval, wanneer de mensch zijn krachten, hoeveel daarvan ook worde gevegd, steeds oordeelkundig gebruikt. Doet hij dat, dan blijft zijn arbeidsvermogen in staat om bergen te verzetten. ☒ Wij herinneren ons, eens een gesprek te hebben gevoerd met één onzer grootste vaderlanders, een man van beroemdheid op het gebied van het bestuurswezen zoowel als op dat van de wetenschap. Toen wij in den loop van ons onderhoud onze verwondering uitten over het feit, dat hij, ondanks de schier overstelpende besognes, die reeds zijn aandacht en zijn kracht vroegen, zich nog steeds een nieuwe taak op de schouders liet laden, antwoordde hij: „Alles hangt er van af, hoe men zijn leven inricht. De eerste voorwaarde is een stelselmatige indeeling van den dag. Men moet geen kwartier laten verloren gaan. Máár . . . men moet ieder kwartier werken in een kalme en rustige geestesgesteldheid”. En toen wij, eenigszins verbaasd, vroegen, of het hem mogelijk was om altijd zijn kalmte te bewaren, luidde het antwoord: „Dat zou ieder mensch mogelijk zijn, wanneer hij maar zorgde, zich niet te overwerken!” Wij konden niet nalaten, op te merken, dat dit juist de moeilijkheid was, want dat juist tegenwoordig een mensch er zoo licht toe komt, meer van zijn krachten te vergen dan zij kunnen verdragen. Daarop antwoordde onze zegsman onverstoort: „Het is hoogst onverstandig, het zoo ver te laten komen. Want het is niet economisch, zich te overwerken”. Onwillekeurig glimlachten wij, omdat de ekonomen van ons land. ☒ Onze zegsman vertelde ons nog, dat, wanneer hij op een gegeven oogenblik gevoelde, dat het gewenscht was, even uit te rusten, hij een weekend ging doorbrengen in een klein en eenvoudig landhuisje ergens op de Veluwe, waar hij dan een paar dagen uitblies, ver van de zenuwslopende atmosfeer der stad, waar zijn werkring was,

ver van zijn uitputtende bezigheden, in de sublieme rust van het Geldersche landschap, dat hij zoozeer liefhad, te midden van de ruischende bosschen of genietende van het uitzicht op de wijde heide, „het uitzicht”, zeide hij, „dat den horizon ook van mijn denken weder verruimt”. — Later hebben wij begrepen, dat deze man ons een kostelijke les had geleerd. Want hij deed ons de waarheid gevoelen van het feit, dat men om zijn krachten tot het uiterste op te voeren, ze van tijd tot tijd wat ontspanning moet geven.

☞ Onze lezers zullen misschien denken: „Dat is een waarheid als een koe”. Doen zij dat, dan hebben zij in zekeren zin gelijk. Maar daarnaast moeten zij overwegen, dat het er op aan komt, de ontspanning te zoeken op de juiste manier. Hoeveel menschen brengen hun vakantie niet door op een wijze, die hen eigenlijk meer vermoeit dan dat zij hun de hoog noodige vernieuwing en verfrissing van krachten verschaft? ☞ Er zijn er, die naar wereldsteden in het buitenland trekken. Ongetwijfeld zijn die steden hoogst belangwekkend. Maar zou een verblijf aldaar wel het beste middel zijn voor een mensch, wiens drukke werkkring hem ook hier te lande geregeld doet vertoeven in een sfeer van gestadig-ingespannen bezigheid? Wij moeten bekennen, het te betwijfelen. Er zijn er ook, die er op uit trekken om voetreizen te maken, van plaats tot plaats, of den trein nemen om zich in vliegende vaart te laten voeren door landstreek en landstreek. Stellig ligt er een groote bekoring in, allerlei landen en steden te leeren kennen. Maar hoe komen de reizigers, die ook in hun vakantie door de snelheidskoorts bezeten zijn, dikwijls terug? Kon men in hun binnenste lezen, men zou daarin vaak de overweging vinden, dat zij eigenlijk vermoeder zijn wedergekeerd dan dat zij vertrokken. ☞ Meer en meer menschen geraken tegenwoordig tot het inzicht, dat zij in hun vakantie het best hun krachten vernieuwen, wanneer zij die doorbrengen niet als toerist, niet als een soort van permanent passant, niet als gast in een pension, waar zij in velerlei opzicht van menschen en omstandigheden afhankelijk zijn, maar in hun eigen huisje. Dit beteekent natuurlijk niet, dat die menschen blijven op de plaats, waarin zij hun arbeid verrichten, in het huis, dat hen wellicht aan allerlei beslommingen voortdurend zou herinneren, zoodat zij nooit uit de zorg zouden geraken. Maar het beteekent, dat die menschen ertoe overgaan om zich in een der mooie streken van ons land, waar men van de natuur en de landelijke rust ongestoord genieten kan, een eigen huisje aan te schaffen. ☞ De lezers zullen misschien met een zeer vergeeflijke, lichte afgunst het hoofd schudden en denken: „Ja, dat zijn de uitverkorenen, die een dikke beurs hebben en zich een luxe kunnen permitteeren, waarvan een gewoon mensch zich wel moet spenen”. Maar bij de lezers, die zoo denken, is dan toch een misverstand, dat wij ons willen haasten, weg te nemen, omdat zij, op de hoogte gesteld zijnde, wellicht tevens tot de konklusie zullen geraken, dat wat zij voor zich een onverwezenlijkbaar ideaal achtten, inderdaad binnen hun bereik ligt. De zaak is namelijk, dat men tegenwoordig volstrekt

Foto C. Steenbergh.

HOUTEN HUISJE IN DE ONGEREPTENATUUR.

geen rijkard behoeft te zijn om zich een eigen landhuisje aan te schaffen. ☞ Er zijn gelukkig nog mooie streken genoeg in ons vaderland, waar de grond niet bestemd is voor luxueuze villaparken en deswege niet geweldig in prijs is gestegen. Men denkt misschien, dat die grond dan behoort tot negorijen, die moeilijk te bereiken zijn en waar de wereld (om een bekende uitdrukking te bezigen) met krantenpapier is dichtgeplakt. Doch dat is volstrekt niet het geval. Wij noemden

Foto C. Steenbergh.

OP DE BEBOSCHTE VELUWE, AANTREKKELIJK OORD VOOR WIE DE RUST ZOEKEN.

hierboven de Veluwe. Zijn haar mooiste plekjes bezwaarlijk te bereiken? Wie b.v. wel eens een reisje naar Nunspeet heeft gemaakt, zal die vraag niet bevestigend beantwoorden. Door de ligging aan den grooten spoorweg naar het westen en noorden des lands, en niet het minst door het net van goedonderhouden wegen en fietspaden, is dit dorp van alle zijden gemakkelijk te bereiken en een bij uitstek gastvrij oord, met zijn heerlijke bosschen, zijn heide, die, al naar den tijd des jaars,

Foto C. Steenbergh.

VELUWSCH BOSCHLAANTJE, VER VAN HET GEWOEL DER GROOTE STEDEN.

verschillende tinten heeft maar altijd even mooi is, zijn prachtige gelegenheden tot het maken van kleine, ééndaagsche uitstapjes en van wandelingen van enkele uren in een nooit vervelend landschap, vol kleur en afwisseling, waarvan bij dit artikel eenige afbeeldingen zijn opgenomen. Dit dorp is ook gelegen in de onmiddellijke nabijheid van de Zuiderzee, aan welker strand het toeven een weldadige verademing geeft. ☞ Nu zullen er misschien lezers zijn, die denken: „Dat is alles goed en wel, maar al kan men in een mooie plaats over goedkoop en grond beschikken, de bouw van een huis vereischt altijd een niet onaanzienlijk bedrag”. Ook te dezen aanzien is er bij zulke lezers een zeker misverstand. Steenen bouw moge een min of meer aanmerkelijke geldsom vorderen, tegenwoordig zijn er ondernemingen (wij noemen hier „de Nunspeetsche Houthandel”), die zich tot taak stellen: het bouwen van houten landhuisjes, praktisch, solide, mooi en goedkoop, in een schoone omgeving, te midden van bosschen of dicht daarbij, al naar men het verkiest, en die tevens aan het aesthetisch element aandacht schenken. ☞ Men zal wellicht tegenover een betrekkelijke nieuwigheid als houten bouw voor ons land is, eenigszins wantrouwend staan en als gevolg van zoo een bouw allerlei onaangenaamheden vreezen. Daarom zullen wij de kwestie van houten bouw nog eens wat nader beschouwen. ☞ Wij wezen er reeds op, dat houten bouw goedkoper is dan steenen bouw. Een houten huis n.l. wordt uiteraard veel vlugger gebouwd, waardoor de arbeidsloonen ongeveer 25 percent goedkoper zijn dan bij den bouw van een steenen huis van gelijke oppervlakte. Een ander voordeel is, dat door den vluggeren bouw en de onmiddellijke bewoonbaarheid een houten huis enkele weken na de bestelling reeds is te betrekken. Het bewonen van een houten huis is met het oog op de temperatuur aangenamer dan van een steenen huis. In een houten huis n.l. is het in den winter

Foto C. Steenbergh.

EENVOUDIG HOUTEN HUISJE TE NUNSPEET.

warm en des zomers koel. Dat is de reden, waarom in landen van uiterste temperaturen, dat zijn de noordelijke en zuidelijke landen, hoofdzakelijk houten huizen worden gebruikt. Zulks is het geval in landen als Finland en de Skandinavische, ook in verscheidene deelen van Rusland, anderzijds in Spanje en op de Zwitsersche bergen. ☞ Dat het in een houten huisje 's winters warm is, is van niet te onderschatten belang met het oog op het feit, dat het terecht meer en meer gebruikt wordt om ook des winters van de natuur te genieten. De natuur immers is in elken tijd des jaars mooi en is het niet begeerlijk om zich eraan te verlustigen, wanneer men tevens de gelegenheid heeft, van de gezelligheid van een eigen tehuis te profiteren? Wat het bewonen van een houten huis in den winter betreft, moet men weten, dat hout een groot vermogen heeft om warmte te bewaren, terwijl steen de warmte sneller doorlaat. In een houten huis heeft men belangrijk minder stookmateriaal noodig dan in een steenen huis van dezelfde afmetingen. En aangezien hout in het algemeen temperatuurverschil minder snel doorlaat, behoudt een houten huis in den zomer de koelte, wanneer die er eenmaal heerscht, ook langer dan een steenen huis. ☞ Nog een voordeel van houten bouw is, dat men geen last heeft van vochtigheidsverschijnselen. Op koude steenen buitenmuren slaat waterdamp neer en dat is het juist, wat de vochtigheid in een steenen huis veroorzaakt. Die vochtigheid brengt met zich ziekte voor de bewoners, beschadiging van de meubelen en de noodzakelijkheid, veel geld voor brandstof te besteden. Al deze onaangenaamheden voorkomt een houten huis. ☞ Tegen houten bouw

wordt wel eens als bezwaar vernomen de opmerking, dat daarbij het brandgevaar grooter zou zijn. Maar het brandgevaar bij houten bouw is niet grooter dan bij steenen bouw. Immers trappen, deuren, ramen, vloeren, zolders en balklagen mitsgaders het schema voor het dak is bij beide bouwsoorten van hout. ☞ Wat den levensduur betreft, heeft het goedkoopste houten type een bestaanstijd van ten minste 100 jaren en is de duur der andere soorten geheel onbepaald. En het onderhoud van een houten huis is bij goede behandeling gelijk aan dat van een steenen huis. Worden de buitenwanden om de drie jaren geveerd, dan is dat voldoende. ☞ Overigens hangen de verwachtingen, die men heeft van een eigen landhuis, niet alleen samen met de bevrediging van behoeften aan schoonheid en gezelligheid. *Blijdschap* moet in ons zijn, als we ons huis naderen en betreden, doch tevens, wanneer wij het bewonen. En ook onze *praktische* verwachtingen moeten bevredigd worden. Leeft men buiten zooveel mogelijk in de natuur, er zijn ook regendagen, en dan moet men zich niet opgesloten voelen in een klein kamertje. Daarom is een flinke woonkamer noodig, waarin men bij kil weer gezellig zitten kan om den haard en waarin men ruimte heeft, zich te bewegen. Daar de woonkamer ook als eetkamer gebruikt wordt, dienen de groote typen een ingebouwd buffet te hebben. De verbinding met de keuken zij zoo eenvoudig mogelijk, om der huisvrouw arbeid te besparen, en in die keuken vinde zij alles, wat haar den arbeid vereenvoudigen

kan, aan kasten en andere geriefelijkheden. Op iedere slaapkamer moet gelegenheid tot berging van linnengoed en bovenkleeren zijn. De kleine slaapkamers moeten kunnen ingericht worden als zitkamer, doordat daaraan op eenvoudige wijze het karakter van gezellig vertrek gegeven wordt, zoodat men zich overdag daarin terug kan trekken. Ook de slaapkamer met minimum afmetingen geve voldoende ruimte, zich daarin te kleeden en te wasschen. ☞ Wij zullen het hierbij laten. Wij hopen, den lezers een denkbeeld te hebben gegeven van de voordeelen, die de houten bouw kan bieden, als daarbij het bovenstaande wordt in acht genomen, en hen te hebben doen inzien, dat hij tot vergrooting van eigen levensgeluk kan bijdragen. N.

Mijnheer de Maroise's Kerstmis.

(Vervolg).

't WAS inderdaad heel mooi weer, hoewel erg koud, en als de dokter jonger en minder verkleerd was geweest op 't hoekje van den haard, zou hij volop van dien helderen Decembermiddag genoten hebben. De zon schitterde op de sneeuw en tooverde er parelmoerachtige kleuren op; de weiden en bosch onder de hoeven van Bichette, wier neusgaten dampden in de ijskoude atmosfeer; vluchten raven teekenden zich als zwarte vlekken tegen den lila hemel af. Het klonk zoo helder in de lucht, dat men in de verte de stemmen van de houtslagers tegen de boomstammen kon hooren. ☞ Maar de dokter was ongevoelig voor de poëzie van den winter. Hij vond, dat er maar twee dingen waren, die ontegenzeggelijk mooi zijn, n.l. 'n mooie kou en 'n mooie ouderdom. Toen hij eenmaal alleen op den weg naar Rouelles was, diep in z'n met molton gevoerde jas gedoken, de oorkleppen van z'n pet

naar beneden, verdiepte hij zich opnieuw in sombere overpeinzingen over de onaangenaamheden van 't alleen zijn en den last van oud worden. — Ja, werkelijk, dacht hij, ik geloof, dat ik verstandiger gedaan zou hebben te trouwen, toen ik jong was Men kan 't immers toch niet zonder vrouwelijke hulp stellen, en dan was 't maar beter met een vrouw van m'n keus te leven dan met een eigenzinnige huishoudster Dan zou ik op 't oogenblik ten minste vader zijn van een flinken, sterken zoon, aan wien ik mijn praktijk kon overdoen en die mijn steun op m'n ouden dag zou zijn; — terwijl ik nu, op mijn leeftijd, alleen ben en afhang van een dienstbode, die mij haar smaak en haar luimen opdringt Ze kookt als de beste, Micheline, dat is waar en 't gebraden vleesch is altijd heerlijk; maar wat heb je daaraan, als je 't niet meer verteren kunt En dat komt vast en zeker! Al heb ik een ijzeren gestel, ik voel, dat ik aftakel Op 'n goeien morgen zal ik mij op melkdiët moeten stellen; ik zal zelfs m'n geld niet kunnen opmaken. En wie zal het opmaken, als ik er niet meer ben? Ik heb zelfs geen neef, aan wien ik 't kan nalaten Ja, ik had moeten trouwen en 'n gezin stichten Ik begin te gelooven, dat ik m'n leven toch niet zoo heel goed heb ingericht

☞ Onder het opsommen van deze weemoedige reeks droeve klachten en spijtbetuigingen, was de dokter in Rouelles aangekomen. Hij zag den rook opstijgen van de witte daken, waarboven de scherpe torentjes van 't kasteel uitstaken. Vijf minuten later steeg hij moeizaam van z'n paard onder de poort van dat oude, adellijke landgoed, dat evenveel van 'n boerderij als van 'n kasteel weg had. ☞ Tegen z'n verwachting duurde z'n bezoek langer dan gewoonlijk. De vrouw des huizes was zenuwziek; ze verveelde zich en vond het wel aangenaam den dokter een poosje bij zich te houden, om met hem te praten over haar werkelijke

Foto C. Steenbergh.

EEN IDEEAAL PLEKJE OM ER EEN HUISJE TE BOUWEN.

of denkbeeldige pijnen. Ze dwong hem met haar te lunchen; hij maakte niet al te veel tegenwerpingen, want de rit had hem hongrig gemaakt, zoodat het vijf uur sloeg, toen hij weer in 't zadel steeg. ☞ 't Is in December om vijf uur al donker, en om af te snijden had mijnheer de Maroise al den bergachtigen weg ingeslagen, die recht door 't hooge bosch van Montavoit loopt, toen hij achter zich op de steenen een geklepper van klompen hoorde; een stem riep hem luid: — „Hop! ho! hop!” ☞ Nieuwsgierig keek hij om en zag in de duisternis een grooten jongen, die buiten adem kwam aanloopen. „Bent u niet de dokter?” vroeg hij, toen hij op adem gekomen was. — „Ja,” antwoordde de Maroise op weinig vriendelijken toon; „en? wat is er nu weer?” — „Ze sturen mij om u, voor la Forgette. Ze is er leelijk aan toe.” ☞ De dokter maakte een onwillige beweging. „Vriend,” bromde hij, „'t is donker, de wegen zijn slecht en m'n paard is moe Zeg tegen la Forgette, dat ze morgen bij mij komt.” — „Dat kan niet, mijnheer de Maroise, ze is veel te ziek!” — „Hm! wat heeft ze dan?” — „Ze was aan 't hout rapen in den Ran de la Mancienne, en toen kwam er een kar in vliegende vaart den boschweg afrijden; ze wilde op zij gaan en is toen in 'n wagenspoor gevallen; de beide wielen gingen over haar heen.” — „Drommels!” zei de dokter weifelend, „woont ze ver weg?” — „Een klein kwartiertje, mijnheer, bij de Grand' Combe.” — „Vooruit!” zuchtte hij, „wijs mij den weg” Jean de Maroise kende la Forgette wel van hooren spreken. 't Was een stakker van een vrouw, die in de bosschen zwierf en er alle mogelijke verdachte

baantjes uitoefende, waarvan 't fatsoenlijkste bestond in 't oprapen van boschvruchten: aardbeien, frambozen of korneljes, die zij huis aan huis ging verkoopen; — overigens een weinig aanbevelenswaardig type; maar dat was geen reden om haar hulp te weigeren en terwijl hij z'n merrie stapvoets liet gaan, volgde hij mopperend z'n gids. ☞ Na twintig minuten bereikten ze de Grand' Combe, waar in 'n bleeken schemerige beuken hun zwarte stammen verhieven op de besneeuwde helling van een pas gekapt stuk bosch. Bij een bocht van den weg zagen ze een zwak lichtje schemeren door de openingen van een half verzakte kolenbrandershut. — „We zijn er,” mompelde de jongen. „Hier woont la Forgette.” ☞ De dokter steeg af, bond z'n merrie aan 'n boompje, de gids zette een teenen hekje, dat diende om 'n tuintje te sluiten, opzij en ze gingen de hut binnen.

III.

☞ Bij 't walmende licht van 'n kaars, die in 'n kluit aarde gestoken was, zag de dokter een nog jonge vrouw in lompen, met los haar en 'n aschgrauw gezicht, die op een hoop varens en mos lag te kermen. Vier houthakkers, die bij 't hooren van 't ongeluk waren toegesnel, verdrongen zich om de gewonde, op gevaar van haar te verstikken, en bleven daar evenzeer uit nieuwsgierigheid als uit medelijden. Achter in de hut lag een kindje van een jaar of anderhalf in 'n teenen wiegje te huilen van angst. ☞ Mijnheer de Maroise duwde ontstemd de nieuwsgierigen opzij, die tot aan de deur van de hut achteruitweken; toen ging hij naar de arme vrouw toe, betastte zacht het vermagerde lichaam, waar de wielen van de kar overheen waren gegaan. Onder dit lange, nauwkeurige onderzoek bleef la Forgette zacht kermen. ☞ Toen de dokter het hoofd weer oprichtte, lag er een trek om z'n lippen, die niet veel

goeds voorspelde. — „Zonder onbescheiden te zijn, mijnheer de dokter, is het ernstig?” fluisterde de oudste houthakker. — „De beenen zijn beide gebroken,” antwoordde de Maroise op denzelfden toon, „maar dat is niet het ergste. Ze heeft inwendige kneuzingen en 't bloed kan haar ieder oogenblik verstikken.” ☞ Stervenden hebben 'n scherp gehoor en de wilde, zwarte oogen van la Forgette hadden misschien de sombere voorspelling van den dokter reeds geraden, want zij zei met 'n zwakke stem: — „Er is niets aan te doen, hè? Ik voel het Het brandt in m'n borst! O, m'n arm, ik zou het goed vinden om heen te gaan, als ik m'n arm, klein ventje niet had!” ☞ Alsof hij 't begrepen had, begon 't kindje hard te schreien. — „Wie zal ervoor zorgen, als ik dood ben? Wie zal hem eten geven?” Tegelijkertijd vestigden haar groote oogen zich angstig op de gezichten der houthakkers, die bij de deur stonden, als om er medelijden in te lezen; maar de verlegen blikken ontweken de hare en de gezichten bleven strak. — „Men kan hem toch niet van honger laten omkomen!” vervolgde ze met een hartverscheurend gekreun. „Arm kindje! mijn arm kindje! O, ik stik!” ☞ Haar hoofd viel terug op 't mos, een rood schuim kwam op haar lippen, haar gewond lichaam kromp ineem in een hevige pijn. Dat was 't laatste. De dokter was weer naar haar toegegaan en mompelde, toen hij haar opnieuw zwijgend betast had: — „'t Is afgelopen; ze is dood.” ☞ Langzaam waren de houthakkers dichterbij de doode gekomen. Ze keken in 'n soort bijgeloovige angst met wijdropengesperde oogen naar haar en zeiden geen woord.

Ondertusschen riep het kindje in de wieg schreiend: „Mamma!” ☒ Ondanks z'n groot egoïsme, voelde dokter de Maroise zich ontroerd. — „Kom,” zei hij zacht, „de moeder is dood, dat kindje kan hier niet blijven . . . Voordat ik wegga, zou ik wel willen weten, wie van jullie het nemen wil . . . Denk eraan, dat het niet voor lang is en dat we het zoo gauw mogelijk in het Vondelingenhuis van Langres zullen plaatsen.” ☒ Maar, ondanks dit vooruitzicht, verroerde zich niemand; de oogen bleven neergeslagen en de gezichten onbewogen. — „Als het kind in 't Vondelingenhuis opgenomen zal worden,” merkte een houthakker met rood haar en een wantrouwend gezicht op, „is het toch verstandiger het dadelijk naar den burgemeester te brengen . . . Als die lui van het Vondelingenhuis weten, dat 't kind al bij liefdadige menschen onderdak is, zullen ze zeggen: „Hij is daar goed, laat hij er maar blijven”, en dan bemoeien ze er zich niet meer mee.” — „Wat mij aangaat,” verklaarde de oudste houthakker, „ik heb al vijf bengels, die voor tien eten en ik moet krom liggen om ze te eten te geven . . . Mijn vrouw zou mooi te keer gaan, als ik een zesden thuisbracht!” De twee andere houthakkers waren niet getrouwd en, beweerden ze, „ze hadden al moeite genoeg om zelf rond te komen”. — Kortom, ieder weigerde een dergelijken last op zich te nemen. ☒ Dokter de Maroise was in groote verlegenheid. Hij verlangde erg weer naar huis te gaan; maar hij geneerde zich om weg te gaan, zonder dat er voor 't ventje een schikking was getroffen. Moe van 't huilen was 't kind langzamerhand bedard en 'n lachje deed z'n slaperig mondje half openstaan. Jean de Maroise nam met een humeurig gezicht het kind werktuigelijk op. Hij was verwonderd te zien, dat het zich in betere conditie bevond dan de ontbering van de doode had kunnen doen veronderstellen.

Ondanks het armzalige milieu, waarin het jongetje geboren was, zag het er patent uit en beloofde een stevige boy te worden. Z'n oogen waren zoo zwart als krieken, z'n haar krulde, hij had een lief mondje en 'n intelligent gezichtje. ☒ We kunnen dat kereltje toch niet aan z'n lot overlaten? peinsde de dokter; dat is 'n kwestie van menschlievendheid en geweten. „Wat drommel!” zei hij, zich tot de houthakkers wendende, „heb jullie den moed 't kind van die vrouw zoo maar achter te laten? . . .” — „Och,” antwoordde de roodharige op spottenden toon, „mijnheer de dokter, waarom zoudt u willen, dat wij, arme menschen, hem te eten geven, als u zelf ervoor bedankt, terwijl u er goed voor zit? . . . Met uw permissie, u zou hem beter zelf kunnen opvoeden dan wij . . .” — „Welnu,” riep de dokter, getart, door eigenliefde en door medelijden bewogen, „ik neem hem; ik zal voor hem zorgen!” Dit zeggende, liep hij regelrecht naar de wieg, nam het ventje eruit en wikkelde het in z'n jas. ☒ — „Zoo . . . dat is mooi, mijnheer de Maroise!” riep de houthakker met de vijf kinderen, „het ging me toch zoo aan m'n hart dien jongen daar te moeten laten liggen!” — „Dat is nog eens liefdadigheid,” zei een ander, „en u bent een braaf mensch!” — „Ja, zulke goeie menschen ontmoet je niet dikwijls!” herhaalden de jongeren. ☒ Nu het besluit van den dokter genomen was, voelde iedereen zich opgelucht; de gezichten verhelderden. Onder een stortvloed van flikflooiërige gelukwensen steeg mijnheer de Maroise, met 't jongetje in z'n jas, te paard.

WISBY, DE DOODE HANZE-STAD. GEZICHT OP DE STAD IN HAAR GLORIETIJD.

IV.
☒ Nadat de luide stemmen der houthakkers in de duisternis weggestorven waren, begon de lichte roes, die hun felicitaties teweeggebracht hadden in de hersenen van den dokter, op te trekken en kwam hij weer tot prozaïscher gedachten. De wind woei uit het Noorden. Mijnheer de Maroise huiverde in z'n hermetisch gesloten colbert. 't Kind, lekker warm ingepakt in de gemoltonneerde jas, was ingeslapen. Het sloep als in een fauteuil, tusschen den zadelknop en den onderbuik van den dokter. ☒ — Uche! uche! hoestte deze, terwijl hij de merrie de sporen gaf, het is helsch koud en die snuiter zal maken, dat ik flink verkouden word! . . . Haast je wat, Bichette! . . . Toen dacht hij in z'n binnenste: — Kwam ik er nog maar met 'n verkoudheid af, maar hoe zal Micheline me ontvangen, als ze dezen schreeuwleelijk hoort? . . . Een aardig Kerstcadeautje! . . . Ze zal woedend zijn en er zal wat waaien, dat is vast . . . 'k Geloof, dat het onzinnig is, wat ik gedaan heb! ☒ Naarmate de afstand kleiner werd, haastte mijnheer de Maroise Bichette hoe langer hoe minder. Toen hij in de verte de klokken hoorde luiden voor 't Kerstfeest en de lichten van Auberive zag, liet hij het dier plotseling langzaam loopen. Het scheen hem toe of hij met tijd te winnen, een beetje meer moed zou krijgen om den eersten schok van de opvliegende huishoudster te doorstaan. — Al herhaalde hij steeds bij zichzelf, dat een man baas moet zijn

in z'n eigen huis en dat hij Micheline tot rede zou weten te brengen, in z'n hart was hij niets gerust, zoo overheerschend was de macht geworden, die z'n huishoudster over hem gekregen had. Hij zocht een inleiding, vond niets en voelde zich beklemd door een onbehaaglijk gevoel. ☒ Hoe langzaam Bichette ook liep, toch kwam ze eindelijk voor 't huis aan. De

dokter steeg voorzichtig af, bang als 'n schooljongen, die gespijeld heeft en weer thuis komt, en met het slapende kind in z'n armen, stootte hij met z'n voet zachtjes de karrepoort open. Toen hij eenmaal bij den stal was, liep hij stilletjes naar een donkere gang, legde z'n vrachtje in de nog warme kamer, ging toen vlug naar de binnenplaats, waar hij z'n zweep liet knallen, alsof hij zoo juist was aangekomen. Het was tijd, Micheline had 't paard al gehoord. Ze kwam met licht aanloopen en riep den staljongen. ☒ „Bent u het eindelijk, mijnheer de Maroise?” riep ze met 'n weinig beminnelijke stem, terwijl de knecht de merrie meenam. — Drommels! dacht de dokter, die toon voerspelt niet veel goeds . . . Hardop zei hij, zoo zachtmoedig mogelijk: — „Ja, Micheline, ik ben het . . . Wie zou het anders zijn, zoo laat?” — „Dat is zeker,” hernam de huishoudster scherp, „'t is een raar uur om thuis te komen voor een fatsoenlijk mensch . . . Uw avondeten staat al ik weet niet hoe lang te wachten, en 't vleesch zal wel ongenietbaar zijn . . . Kom, haast u wat! Ik heb geen zin om me den dood op den hals te halen, met onder den blooten hemel te staan praten!” ☒ De dokter ging met 'n verlegen gezicht de huiskamer binnen. Een lekker vuur vlamde in den schoorsteen en dat gaf hem weer een beetje moed, ondanks de ijzige stilte van de huishoudster, die om de tafel liep te draaien zonder een mond open te doen, hetgeen een slecht voorteken was. Hij zat z'n rug aan de vlammen te warmen en nog steeds 'n inleiding te zoeken. Micheline sloeg hem tersluiks gade en vroeg plotseling:

— „En uw jas, waar is die?” — „M'n jas? In de gang, denk ik Zeker in m'n verstrooidheid daar gelaten Dat is trouwens niet te verwonderen, want ik ben nog heelmaal in de war door een avontuur, dat mij overkomen is, toen ik van Rouelles kwam” ☒ Nieuwe mokkende stilte. Micheline scheen geenszins haast te hebben om te hooren, wat haar meester overkomen was. En dat gebrek aan nieuwsgierigheid bracht mijnheer de Maroise van streek, want hij rekende daarop om met een zoet lijntje op de geschiedenis van la Forgette te komen. — Het wil niet, dacht hij angstig Als die huilebalk nu maar niet gaat krijschen, voordat ik z'n komst voorbereid heb. ☒ — „Nu, beste,” bracht hij voorzichtig in, „ben je maar zoo weinig nieuwsgierig?” — „Waarom zou ik nieuwsgierig zijn?” antwoordde de huishoudster. „Bemoei ik me met uw zaken? Ik ben, Goddank, niet onbescheiden en ik weet m'n plaats Als u geen andere verdienste van mij weet, zult u die tenminste moeten erkennen Ik zal u uw geheimen niet ontfutselen!” — „Maar het is geen geheim 't Is iets, dat jou aangaat en dat jij in de eerste plaats moet weten”

(Slot volgt).

ANDRÉ THEURIET.

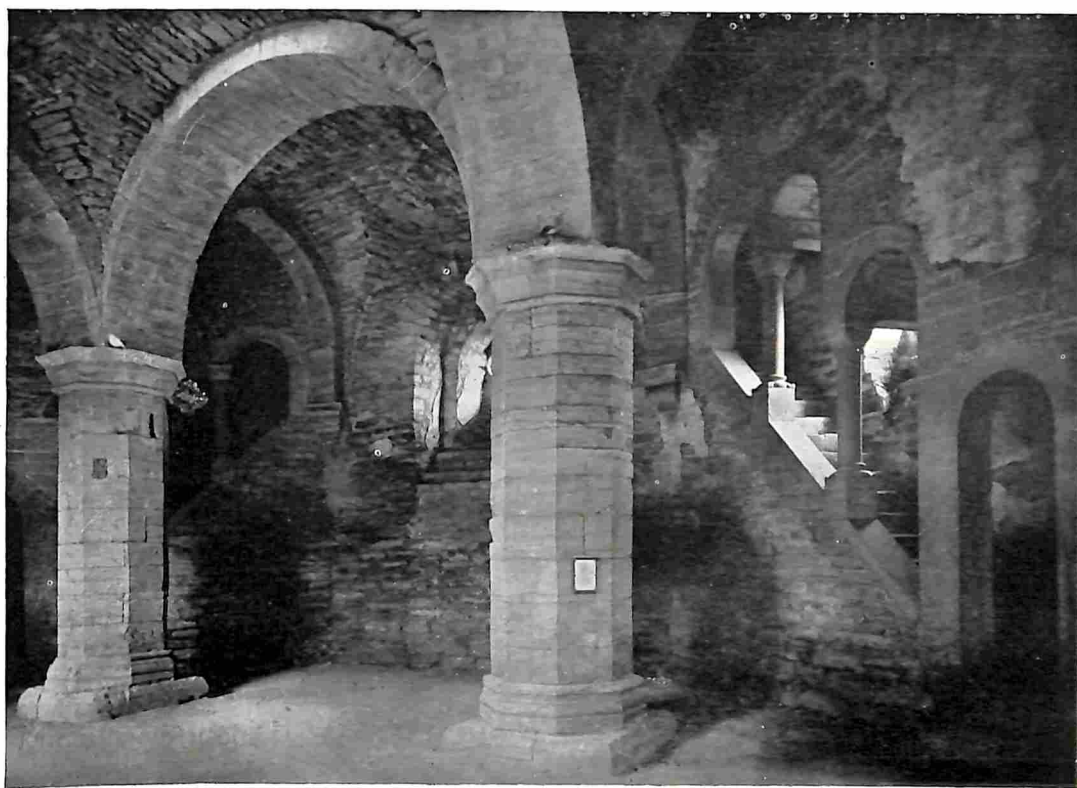
WISBY, DE DOODE HANZE-STAD.

ONGEVEER in het midden der Oostzee ligt het eiland Gotland. Machtig was de vloot, die zijn bewoners in lang vervlogen tijden bezaten. Men kan zonder overdrijving beweren, dat dit eiland in de historie der Oostzee een even belangrijke rol heeft gespeeld als Rhodes, Kreta of Sicilië in de geschiedenis der Middellandsche Zee deden: groote hoeveelheden munten uit de eerste eeuw onzer jaartelling heeft men gevonden, welke het bewijs leveren van den belangrijken handel van Gotland in de oudheid. ☒ Aan de Westzijde van het eiland, op terrassen gebouwd, ligt de voornaamste stad van Gotland: Wisby, waar overblijfselen van trotsche gebouwen getuigen van een glorie, die voorbijging. De beteekenis van deze stad is inderdaad groot geweest: zij lag op de belangrijke handelsroute tusschen het nabije Oosten en Noordelijk Europa; als lid van den Hanze-bond vormde zij een onderdeel van de machtige organisatie, welke den wereldhandel voor een groot gedeelte beheerschte. In de 11e en 12e eeuw ligt het bloeitijdperk van Wisby; de welvaart der bewoners nam zienderoogen toe en kooplieden uit alle landen van Europa kwamen naar Gotland. De kerken, welke schilderachtige bouwvallen tegenwoordig de belangstelling der bezoekers opwekken, werden in dat tijdperk gebouwd, evenals de stadsmuur, waarvan in de 12e eeuw de eerste steen werd gelegd. ☒ Tegen het einde der 13e eeuw bereikte de bloei van Wisby zijn hoogtepunt. Nieuwe handelswegen, geopend door de Kruisvaarders, de invallen der Tartaren in Rusland, de bloei van de mededingster Lübeck en aanvallen van vijandelijke volken waren echter oorzaak, dat de handel der stad achteruitging. Het werd een doode stad, welke eerst door het tegenwoordige geslacht uit haar eeuwenlangen slaap gewekt werd: de moderne mensch voelt zich aangetrokken tot de

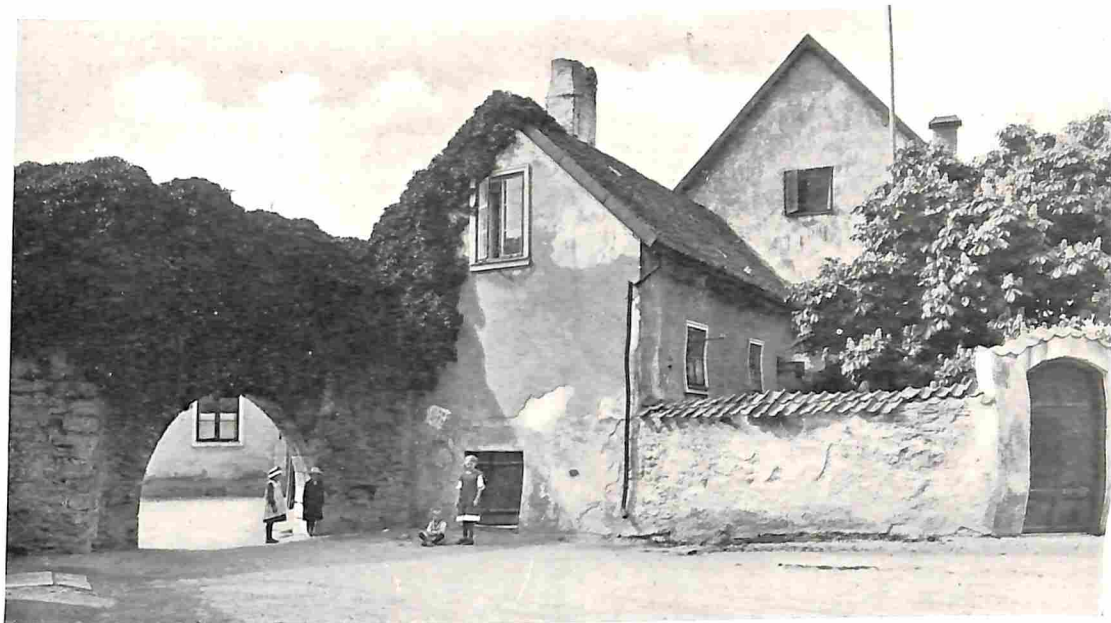
VESTING- EN KERKTORENS VAN WISBY.

treffende overblijfselen van middeleeuwsche glorie in de doode stad op het Oostzee-eiland. ☒ Wisby's vermaarde stadsmuur behoort tot de meest interessante bouwwerken van zijn soort; alleen in het zuiden van Frankrijk of in Beieren vindt men een dergelijken muur. De lengte van dit bouwwerk bedraagt ongeveer 3 K.M., terwijl 37 torens, variërend in hoogte van 17 tot 20 Meter, zich boven den muur verheffen, welks verwerde stenen een fraai contrast vormen met het blauwe water der grachten. ☒ Gedurende de Middeleeuwen bouwden de rijke burgers van Wisby niet minder dan 17 kerken, waarvan elf nog als ruïne bestaan, en slechts één, de Heilige Maria of Domkerk (1190—1225) min of meer ongeschonden bewaard bleef. De kerkruïne van St. Catherina is de mooiste; in plechtige majesteit verheffen zich haar kolommen ten hemel. Maar grootsch is ook de bouwval der St. Nicolaas kerk, terwijl vooral ook de overblijfselen van de St. Hans- en St. Peter-kerken tot bewondering stemmen. Een zeer bijzondere schepping van bouwkunst is verder de achthoekige Heilige Geest-kerk. Een door niets onderbroken stilte heerscht thans tusschen de vervallen zware muren der bedehuizen, die in de tijden van welvaart der machtige handelsstad gevuld waren met een geloovige schare . . . ☒ Nog hangt

IN DE HEILIGE GEESTKERK TE WISBY.

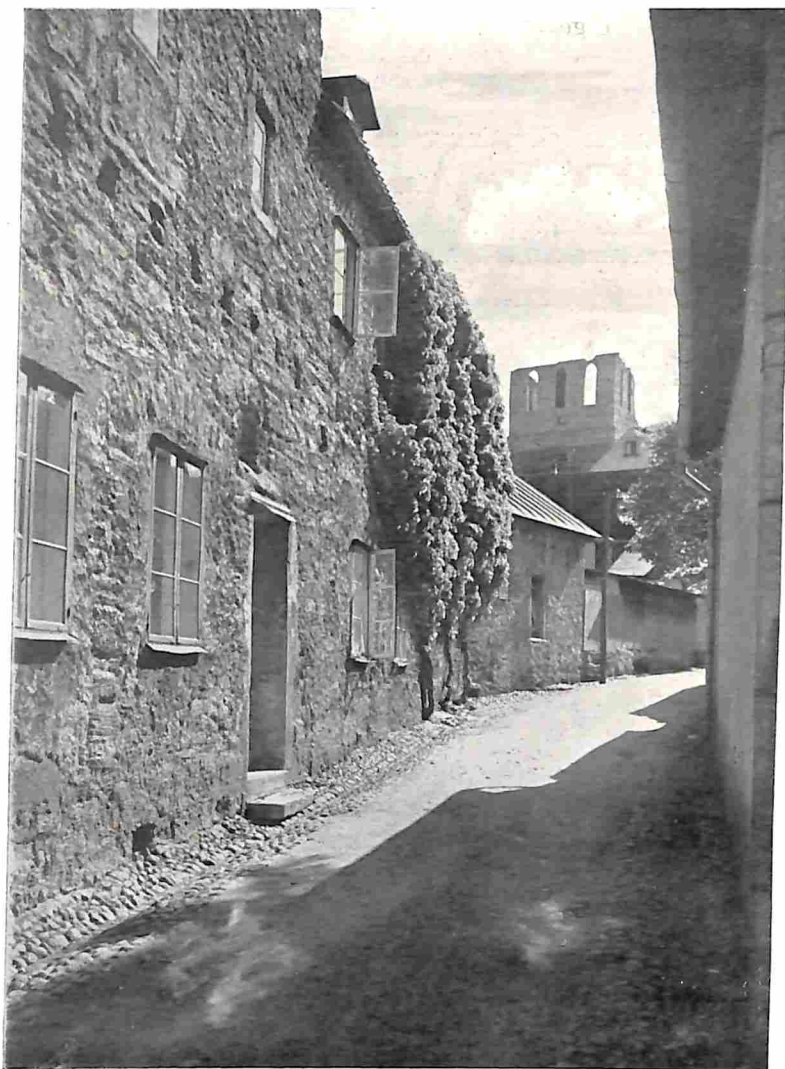
op menig plekje in Wisby—stedeke thans van ongeveer 10.000 inwoners en hoofdstad nog van Gotland, maar dood bij vergelijking met zijn grootsch verleden — iets van de sfeer der middeleeuwen. Nog is zijn getorenden stadsmuur de op middeleeuwsche wijze belichaamde kracht en macht tot afweer van vijanden. En nog spreken ook de wonder-mooie bouwvallen der talrijke kerken van de vroegere beteekenis der oude stad en oefenen van jaar tot jaar meer aantrekkingskracht uit op dezulken, die zich aangetrokken gevoelen tot den geest dier tijden, toen de mensch nog meer waarde hechte aan de onvergankelijke goederen der onzienlijke wereld en zijn hoogste religieuze aspiraties in grootsche kerken op treffende wijze wist te belichamen. ☼ Voor menigeen heeft de doode stad, waar nog genoeg overbleef om te getuigen van de onbestendigheid der fortuin en het tijdelijke van de schepingen der menschen, een onzegbare bekoring. Vooral wie tot hen behoort, wie Enkhuizen, Veere, Brugge, Venetië mint met een weemoedige liefde, verzuime niet ook Wisby te bezoeken, de gevallen Koningin der Oostzee. B.

WISBY. EEN STIL PLEKJE BIJ DEN OUDEN STADSMUUR.

Wat waren onze Dichters?

Als men van iemand vraagt: wat is hij? dan bedoelt men òf zijn geloof, òf zijn staatkundige richting, òf de betrekking die hij vervult. Ik bedoel nu het laatste, en wil hier nagaan welke maatschappelijke betrekking onze voornaamste dichters uit de zeventiende, achttiende en negentiende eeuw bekleedden; immers men leefde toen nog minder van zijn pen, dan tegenwoordig. Van wie nog leven zwijg ik. ☼ Hooft was baljuw van Gooiland, drost

OUD STRAATJE TE WISBY.

van Muiden en hoofdofficier van Weesp en Weesperkarspel; Cats, aanvankelijk advocaat, was later Raadpensionaris; ook Bilderdijk heeft de advocatuur uitgeoefend, evenals Bogaers, die later rechter geweest is, en Da Costa; Hieronymus van Alphen was advocaat, pensionaris van Leiden, procureur-generaal en thesaurier-generaal der Unie; Spandaw o. a. advocaat, rechter en raadsheer. Staring, in de rechten gepromoveerd, bracht zijn leven door op Den Wildenborch, als heereboer; Feith is Burgemeester van Zwolle geweest en ontvanger van convooien en licenten; Borger, de dichter van *Aan den Rijn*, was, evenals David Jacob van Lennep, bekend door *Hollands Duinzang*, Hoogleraar. Jacob van Lennep was Rijksadvocaat, Schaepman priester, hoogleraar en lid van de Tweede Kamer. Een invloedrijk ambt bekleedde Huygens als Secretaris achtereenvolgens van drie Stadhouders. Beeloo was Inspecteur bij het Lager Onderwijs, Hofdijk leeraar aan het gemeente-gymnasium te Amsterdam. — Brandt en Nieuwland waren predikanten. Ook Beets en Ter Haar, die later hoogleraar zijn geweest, alsmede De Génestet, Ten Kate, Hasebroek en Laurillard. Heye was geneesheer. Vondel had een kousenwinkel, Alberdingk Thijm een zaak in koloniale waren, later een boekhandel, en is Hoogleraar aan de Rijksacademie van Beeldende kunsten geweest. Tollens dreef een handel in verfstoffen. Van Zeggelen was boekdrukker. Potgieter bezocht de Amsterdamsche beurs als handelsagent; Schimmel was Directeur van de Amsterdamsche Credietvereniging; Helmers, de dichter van *de Hollandsche Natie*, metselaar en makelaar. Makelaar was ook zijn zwager Loots. Meijer daarentegen, de dichter van *de Boekanier* en *Heemskerk*, was zeeofficier. Ambtelooos leefde van zijn letterarbeid de bekende dichter J. J. A. Goeverneur, zich noemende Jan de Rijmer. Gerrit van de Linde eindelijk, bekend door zijn *Gedichten van den Schoolmeester*, was — men kan het wel raden — schoolmeester (in Engeland).

MR. C. BAKE.

MEVROUW MARIANNE.

(Vervolg van blad 603)

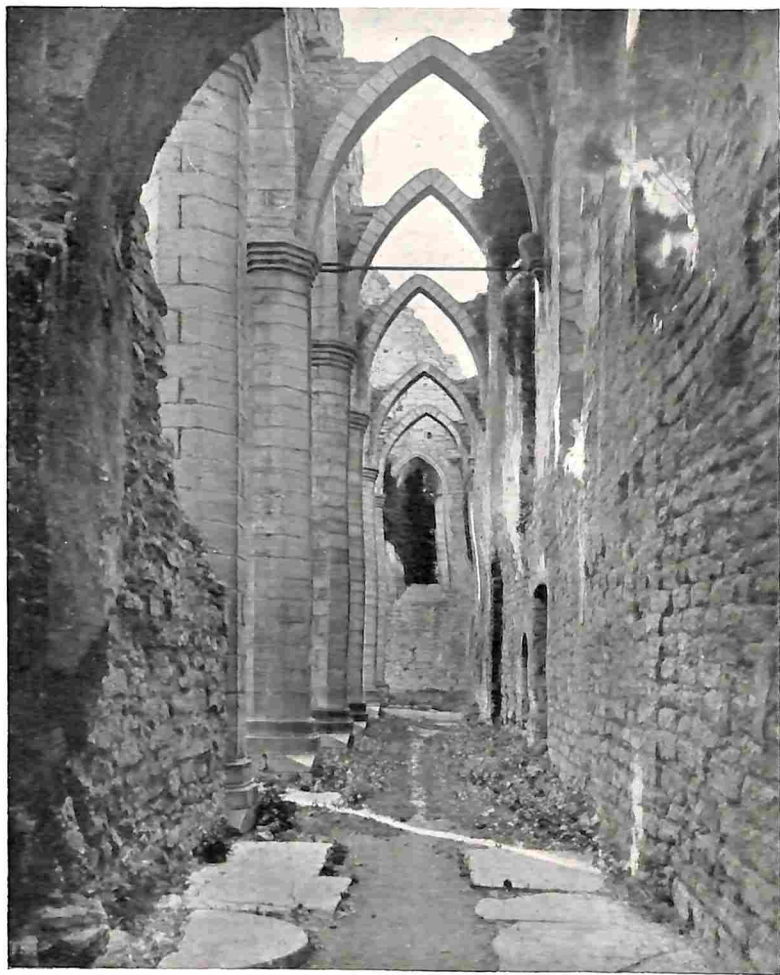
Een warme gezelligheid kwam Marianne tegemoet. De roode overgordijnen voor de drie ramen waren dichtgetrokken, de laag hangende lamp brandde onder oranje zijden kap, boven de ronde tafel. — „Ga zitten”. Truus schoof een wijden stoel aan met kussens en plaatste zichzelf achter haar theeblad en terwijl zij haar blond hoofd boog om haar schoonzuster een kop thee in te schenken, dacht Marianne: „Er is niets meer van het voormalige schilderesje in haar. Ze gaat op in haar huishouden, en dat ze dat doet is goed, is mooi. Er is harmonie hier”. — „Nu”, begon Truus, „je hebt zeker wel gedacht: waar blijven Tom en Truus?” — „Juist, ik begreep niet”. — „k Zal 't je zeggen, lieve engel. Tom wilde niet dat ik naar je toe ging!” — „Wilde hij niet? Tom?!” — „Nee, hij vindt dat iedereen je aan je hoofd maalt, dat iedereen zich met de dingen bemoeit, die alleen jou aangaan, en hij was bang dat als ik bij je kwam, ik 't natuurlijk niet zou kunnen laten, je het weggaan af te raden. Nu”, Truus glimlachte en streek over Marianne's hand, „daar heeft hij gelijk aan! Ik vind 't vreeslijk

OUDE POORTJE TE WISBY.

dat je weggaat, Jannetje, eenvoudig niet te gelooven . . .” — „Ik heb 't nodig, Truus, er is zooveel dat ik alleen moet verwerken, alleen, weet je, en in heel andere omgeving”. — „Dat zegt Tom ook, precies zoo, maar het is hard voor ons, Janne. Heb je ons niet een heel klein beetje nodig, na alles wat je verloor? ons en Leonardje?” — „Ik heb menschen noodig die me begrijpen en hoe goed heeft Tom me nu begrepen, Truusje. Ik zal jullie nodig blijven hebben m'n heele leven, maar nu moet ik de dingen alleen doormaken. Wat je daar vertelde van Tom doet me weer aan vroeger denken. Hij was de broer die altijd een beetje op den achtergrond bleef, maar als er iets bijzonders was, dan kwam hij ineens te voorschijn met een goeden raad, met een vroolijke opmerking en plagerij. Hij wist altijd een trooster te zijn. Hij is altijd een lieve broer voor me geweest”. — „Janne, je spreekt alsof 't leven al achter je ligt. Je begint pas, je bent nog zoo jong!” — „Ja, het is vreemd. Truus, je hebt gelijk, het leven begint eigenlijk pas en toch is 't of ik van alles afscheid moet nemen”. — „Truus zweeg een poos. Ze zou zoo graag aan Marianne alles zeggen wat haar op het hart lag, maar ze had Tom beloofd, dat ze voorzichtig zou zijn. Ze wist van het kindje van Annette, ze wist van Marianne's bemoeiingen daarmede, ze wist van Floris' groote genegenheid voor Marianne, maar ook daarover mocht ze niet spreken, want Floris had immers gezegd dat hij den eenmaal op zich genomen plicht, voor Gabrielle te zorgen, zou nakomen, ook al was Marianne eens vrij. Wat gaf het dus dit mooie, dat altijd een illusie blijven zou, aan te raken? En nu Marianne hier zelf over haar zat, voelde ze dat zij geen troost behoefde te brengen omdat er geen noodig scheen te zijn. Truus was zelf zoo eenvoudig, zoo weinig gecompliceerd van karakter dat zij angstig werd voor 't raadsel in Marianne. — Ze zocht naar woord en die niets verraden konden, maar een gelukkig toeval hielp haar. De deur ging zachtjes open en Leonardje in zijn wit hansopje, met bloote voeten en verwarden krullebol, stond op den drempel. — „Tante Janne! Tante Janne!” — Het kereltje liep op Marianne toe en Marianne ving hem op in haar armen. Hij kroop op haar schoot en legde zijn hoofd tegen haar aan. Hij hoorde geen woord van dat wat zijn Moeder zeide, dat 't heel stout was om uit zijn bed te komen en het koude portaal over te loopen . . . — „Maar hij gaat ook weer terug, Moesje”, zeide Marianne. „Hij mag even een klein beetje melk met thee van u en veel suiker, zoo, zie je wel Moes, dat drinkt ie gauw op en dan brengen we hem naar z'n bed”. — „Je mag nooit meer weg!” zei Leonardje met zijn neus boven 't kopje uit. „Nie waar Moes, Tannie moet altijd bij ons blijven?” — „Ja, ja”, knikte zijn Moeder. „Vraag 't maar eens heel lief aan Tante”. — „Eerst 't kopje weg zette”, zeide hij, en op zijn knieën tegen haar aan, met zijn gezicht vlak bij 't hare: „Tante Janne, je mag niet meer heen, je moet bij ons blij-

ven”. — „Leoman, ik ben niet weg geweest”. — „Je bent wel weg geweest, wel weg geweest, heel ver, net als 't nieuwe jongetje, en je moet weer bij ons terug komen en altijd bij ons blijven! beloof dat aan Leonardje!” — „Mag Tante ook niet weg om 't nieuwe jongetje te halen?” — „Leonard keek zijn Moeder aan en een vraag op Moeder's gezicht lezend, wendde hij zich weer tot Tante. — „Waar is 't nieuwe jongetje?” — „Op Lindenhof, Leoman!” — Weer zag Leonard naar zijn Moeder. Oom Floris had hem veel van Lindenhof verteld. Hoe was daar nu opeens 't nieuwe jongetje?! — En Marianne, het vermijdend Truus aan te zien, vertelde zachtjes dat de boerderij Lindenhof van Oom Floris nu het huis geworden was van het nieuwe jongetje, die het schaapje, „je weet wel” („Ja”, knikte Leonard) gekregen had. En nu ging Tante Marianne dáár ook heen, „want zij hoorde bij 't nieuwe jongetje, nie waar?” „Ja”, knikte Leonard weer en hij moest ook even naar zijn Moeder zien die, het blonde hoofd voorover gebogen, Tante Marianne maar aankeek, vragende met haar oogen. — „En vind Leonard nu goed dat Tante belooft, terug te komen met 't nieuwe jongetje als het al wat grooter is en zeggen kan: „dag Leonard”. — „Leonard zag Tante diep in de oogen en hij gooide zijn blonden kop naar achteren. „Ja, hè Moeder?” en als zijn Moeder 't hoofd boog en aan 't theelichtje draaide met tranen in haar oog, zag hij Tante weer aan en heel dicht bij haar, met zijn blauw oog kijkend in haar bruin, zei hij: „Ja zoete, lieve Tannie, dat vindt Leonardje wel goed. Als je naar 't nieuwe jongetje gaat, mag je wel een poosje wegblijven en als je dan terugkomt, zal ik 't nieuwe jongetje 'n klein zacht zontje geven en zal ik hem mee nemen naar school, want weet je wel Tannie, dat ik als 'k 'n beetje grooter ben naar school ga?” — „Maar nou gaat Leonardje weer naar

IN DE BOUWVALLEN VAN EEN VAN WISBY'S KERKEN.

bed", zeide Moeder, en wilde hem op haar arm nemen. — „Tante moet Leonard brengen!" zei hij, en hij sloeg vast zijn armen om haar hals en Marianne bracht hem de kamer uit en legde hem achter in de slaapkamer aan het eind van de gang weder in zijn ledikant. Truus en zij stonden nog een oogenblik bij den kleinen jongen. Zij zagen hoe hij zijn hoofd in 't kussen wierp, met z'n handje goeiennacht zwaaide en kalm insliep. „Kom", zei Truus en zij stak haar arm door die van Marianne. Nu was het ijs gebroken en Marianne gevoelde ook dat zij nu openhartig met Truus kon spreken. ☞ Om tien uur kwamen Oom Piet en Tom thuis. — Ze kusten Marianne hartelijk, beiden, alsof zij van een groote reis was thuisgekomen en zij haar nu weer verwelkomden, maar daar het reeds laat was wilde Marianne, nu zij hen even gezien had, naar huis gaan. De gewoonte van den laatsten tijd, lang voor Bas naar haar kamer te gaan, deed haar plotseling spijt hebben dat zij zoo lang gebleven was. „Juist nu wij thuis komen?" vroeg Tom en hij stak zijn arm door den hare: „Had je ons niets te vertellen?" — „Ik heb alles aan Truus verteld, Tommie en ik hoop later te hooren dat je het zult begrijpen". — „Zijn het zulke onbegrijpelijke plannen?" vroeg hij met een lach in zijn oogen. — „Ze zijn vreemder dan je denkt!" zeide zijn vrouw. — „Marian", zeide Tom, „als kind draafde je al door op je Chimaira en als 't dan al te erg werd hield ik je hobbelpaard stil, weet je wel? Moet ik 't nu nog doen?" — „Ik weet 't niet, Tom. Als Truus je alles verteld heeft zal je misschien weer mijn Chimaira bij z'n manen pakken, maar ook even als toen hem weer loslaten, omdat je zuster . . ." — „Toch koppig is en voortgaat", zei hij. „Wil je nu heusch al naar huis?" — „Ik zal 'r brengen", zei Oom Piet. „Ik heb ook nog een appeltje met 'r te schillen". ☞ Marianne nam afscheid van Truus. Tom was de trap reeds af, had de parapluie voor haar opgestoken en de deur geopend, en toen zij beneden was, legde hij zijn hand op 'r schouder en zei: „Welke vreemde plannen je ook mag hebben, Jannetje, denk er aan dat je nog een broer hebt die altijd voor je in de bres zal springen als je moeilijkheden hebt en die altijd klaar staat voor het koppige zusje om dat ie weet dat ze zoo eerlijk en goed is". — „Lieve Tom!" zei Marianne zacht, en ze kuste hem op zijn trouw gezicht. — Zij hadden samen één parapluie, Oom Piet en Marianne. — „Geef me een arm, Jannetje, dan loopt 't beter". ☞ Aan het eind van de Heerengracht en in de Poten straalden de lichten der winkels nog vanwege het aanstaande Sint-Nicolaasfeest, doch zij keerden den rug naar die drukte en richtten zich naar de stillere Prinsesse- en Koninginnegracht, waar de enkele straatlantaarns hun lichten in den regen-sluier deden uitvloeien. Een ongekend veilig gevoel ging er door Marianne heen. Ze geloofde zoo uren te kunnen gaan, voortstappend aan den arm van een dien ze vertrouwde. ☞ „Wat ben ik eenzaam geweest", dacht ze plotseling, maar Oom vroeg 'r aandacht door te zeggen: „Ik wou je, nu we alleen zijn, ook eens over mijn plannen spreken, meisje". — Oom noemde haar altijd nog meisje ondanks haar driejarig huwelijk. — „Wel?" — „Ik heb mijn huis ook verkocht. Die heele rij in de Spuistraat wordt winkel, mijn huis en jouw ouderlijk huis gaan dus binnenkort naar den grond. De drukkerij en de tuin alleen blijven en mijn kantoor blijft ook dáár natuurlijk. Maar nu ik alleen ben, ga ik meer buiten wonen; ik heb een huis op het oog in de Van den Boschstraat, een aardig klein huis

IN DE RUÏNE VAN DE ST. HANSKERK TE WISBY.

met een tuin. Nu is het er haast buiten, later komen er misschien straten en pleinen; er zijn plannen voor een heel nieuw kwartier daar, maar de eerste jaren zal het er rustig zijn en dicht bij je geliefd Bosch blijft 't altijd. Nu wilde ik je zeggen, Jannetje, dat er in dat huis de mooiste kamer voor jou zou zijn, als je soms alleen komt te staan". — „Oom!" — „Het kan over twee maanden al kant en klaar zijn om er in te trekken en als er iemand was die 's morgens aan 't ontbijt m'n kop thee inschonk en „goeie morgen Ouwe Oom" tegen me zei, dan zou ik met veel meer plezier in die nieuwe woning gaan dan dat ik het eenzame bestaan daar ook moet voeren dat ik nu heb, sinds Mama's dood . . ." — „Oom!" — „En Marianne, dat is waar, ik moet je nog van 't huis vertellen, dat er een bovenkamer is met prachtig licht voor 'n atelier. Er is te veel ruimte voor mij alleen . . ." — „Waarom blijft u alleen, Oom?" — „Je meent dat ik nog zou trouwen? Pas op!" Oom zwaaide met zijn nichtje om een grooten plas heen, die plotseling voor hun voeten schitterde, en nu weer op de veilige kleine steentjes, zei hij: „Meisje, heb je wel eens gehoord van die rare wezens die alleen willen trouwen met iemand die ze hun heele hart gegeven hebben?" — „Ja, ja, ik weet dat ze er zijn". — „Zoo één loopt hier met je onder de parapluie, meisje. Omdat die vrouw mijn hart heeft, hoewel ze het niet weet, Marianne, zal je Oom Piet nooit naar een ander zoeken, maar hij zou heel egoïstisch, heel graag iets voor haar dochter doen . . ." — „Oom? is Moeder . . .?" — „Stil!" zeide hij, en zij kreeg een schokje aan haar arm. „Praat daar nooit over, Jannetje. Ik heb voor het eerst aan één mensch m'n geheim gezegd, praat er nooit over, meisje, we komen bij je huis, denk er eens over na, wat ik je voorsla. Jij kunt in dat nieuwe huis van me iets brengen, wat ik niet gedacht had ooit te zullen hebben, huiselijk geluk — er is alleen één zaak waarvoor ik dat graag zou willen offeren". — „Welke zaak is dat, Oom?" — „Jouw zaak, meisje. Als jij bij je man blijft omdat er nog zoiets van liefde voor hem in je is . . . al is er nog maar een heel klein beetje in je, meisje, dan mag je niet heengaan, denk er aan!" — „Zegt u me dat, Oom? Is dat hetzelfde rare

wezen dat meent z'n hart maar eenmaal en heelemaal weg te kunnen schenken?" vroeg Marianne, nu naar hem opziende; ze stonden op de stoep voor haar huis. — „Datzelfde rare wezen, Marianne en dat is niet inconsequent. Als ik eenmaal 'n huwelijk gesloten had, dan zou ik die vrouw trouw zijn gebleven wat ze me ook aangedaan zou hebben; zoover ben ik zeker van me zelf. Ik kan niet over jouw huwelijk oordeelen omdat ik niet alles weet, maar eens is er toch zoiets als liefde tusschen jullie geweest en als daarvan nog maar een klein korreltje over is in je hart, dan moet je dat bewaren en opkweken, Marianne, dat is beter dan heengaan. Alleen als er niets, niets meer is, dan moet 't . . . en je weet 't, meisje, waar je dan een huis en een ouwen eenzamen Oom kunt vinden". ☞ Marianne drukte zijn handen, maar toen zij den sleutel in de deur had gestoken en het licht van de gang naar buiten viel, keerde zij zich weer naar hem toe en ze gaf hem een kus op iedere wang: „Ik ben je zoo dankbaar, lieve eenzame Oom!"

(Wordt vervolgd).